

ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНИШ ШАРОИТИДА МИЛЛИЙ МАНФААТЛАРНИ МАФКУРАВИЙ ЖИҲАТДАН ҲИМОЯ ҚИЛИШНИНГ ФАЛСАФИЙ ЖИҲАТЛАРИ

Манзура Абдумурадовна Холмирзаева

Самарқанд давлат университети мустақил тадқиқотчиси

АННОТАЦИЯ

Мақолада жамиятнинг янгиланишида ўзбек халқининг миллий манфаатлари ва эҳтиёжларни қондиришнинг энг муҳим омилларидан бирини инновацион ривожланиш ташкил этиши, бу борада қўлланилиши лозим бўлган ҳар қандай инновацион ишланма ўз навбатида мафкуравий жиҳатдан ҳимоя қилиниши зарурлиги тўғрисида фалсафий фикрлар баён қилинган.

Калит сўзлар: миллий манфаат, эҳтёж, инновацион омил, инновацион объект, инновацион субъект, инновацион фаолият, мафкуравий хавфсизлик.

PHILOSOPHICAL ASPECTS OF IDEOLOGICAL PROTECTION OF NATIONAL INTERESTS IN THE CONTEXT OF INNOVATIVE DEVELOPMENT

Manzura Abdumurodovna Kholmirzaeva

Independent Researcher in Samarkand State University

ABSTRACT

The article presents the philosophical views, according to which one of the most important factors in meeting the national interests and needs of Uzbek people in the renewal of society is innovative development, which, in turn, must be ideologically protected by any innovative developments.

Keywords: national interest, need, innovative factor, innovative object, innovative subject, innovative activity, ideological security.

КИРИШ

Жамиятни янгилашда бир қатор ижтимоий-иқтисодий, сиёсий-ҳуқуқий, маънавий-маърифий омилларни уйғун ривожлантириш масаласи муҳим аҳамият касб этади. Бу масалани ҳал этишда жамиятнинг моддий ва маънавий ҳаётининг барча соҳаларида кечаётган жараёнларнинг ривожланиш мантиғини фалсафий жиҳатдан чуқур англаш ҳаётий зарурият ҳисбланади. Ундан ўз вақтида

чиқарилган ҳар қандай тўғри илмий фалсафий хулоса,мазкур жараёни диалектик тафаккур қоидаларига мувофиқ инновацион тарзда тараққий этиришнинг омилларини билиш,тенденцияларини аниқлаш орқали халқнинг ҳаёт даражасини ва сифатини янги босқичга кўтариш имкониятини белгилаб беради ҳамда унинг воқеликка айланиши учун мафкуравий замин ҳозирлайди.

АДАБИЁТЛАР ТАҲЛИЛИ ВА МЕТОДОЛОГИЯ

Ҳар қандай янгиланиш жараёни энг аввало муайян даврда яшаётган шахс,жамоа,элат,миллат ва халқларнинг эҳтиёж ва манфаатларидан келиб чиқади. Булар эса инсонни инновацион фаолият юритишга ундайди. “Инновацион фаолият – бу янги ишланмаларни ташкил этиш,шунингдек ишлаб чиқариш (*моддий ва маънавий – Х.М.А.*) соҳасида уларнинг ўтказилиши ва амалга оширилишини таъминлаш бўйича фаолият” [1,2-б.] тури ҳисобланади. Масалага,шу нуқтаи назардан ёндашадиган бўлсак,инновацион ривожланиш омилларини моддий ва маънавий омилларга ажратиб тадқиқ қилиш мумкин. Бунда моддий омилларга – давлат ва халқ бўйлиги бўлган табиий ресурслар,ишлаб чиқариш корхоналари,техника ва технологиялар ва бошқалар киради. Бундай омиллар бўлмаса,инновацион ривожланиш ўзининг моддий таянчидан ажралган ҳолда ғоя шаклида қолиб кетади. Маънавий омилларга эса – аҳолининг саводхонлиги,инновацион таълим-тарбия тизимининг даражаси,инновацион қобилиятга эга бўлган шахслар,жамоалар, олимлар ва ихтирочиларнинг мавжудлиги ва ҳақозолар киради. Биринчи омил – инновацион фаолият юритишнинг объекти бўлса,иккинчи омил унинг субъектини ташкил қилади.

Инновацион ривожланишнинг жамият ҳаётидаги ўрнини фалсафий жиҳатдан таҳлил қиладиган бўлсак,унинг ривожланиш жараёнидаги қўлланилиши тенденцион характерда эканлигини кўраимиз.

Биринчи тенденция. Жамиятнинг барқарор ривожланишини таъминлашга, айниқса,камбағалликни тугатишга қаратилган ғоялар,ишланмаларни ўз ичига олувчи инновациялар. Буни ижобий маънода миллий манфаат ва эҳтиёжларни қондиришда бунёдкорликка йўналтирилган инновациялар деб аташ мақсадга мувофиқдир.

Иккинчи тенденция: Жамиятни пароканда қилишга қаратилган,айниқса,қирғин-барот ҳарбий қурол-аслаҳаларнинг янгидан-янги авлодларини яратиш,дунёда яққа ҳукумронликни қўлга киритиш мақсадида қўлланилаётган инновациялар. Буни салбий маънода – айрим шовинистик мақсадларни кўзлаётган давлатларнинг манфаат ва эҳтиёжларини кучсиз

халқлар ва давлатлар устидан ҳукм ўтказиш ҳисобига қондиришга қаратилган инновациялар деб аташ мумкин.

Ўзбекистон халқининг миллий манфаати – бу ўзининг миллийлик ва умуминсонийлик хусусиятларига мос равишда мавжуд реалликда вужудга келган зарурий объектив ва субъектив омиллар талабларидан келиб чиққан ҳолда моддий ва маънавий жиҳатдан бирор бир фойда,наф кўриш мақсадида амалга оширадиган фаолиятлари тизимидир. Бунинг ядросини ўзбек халқининг меҳнатсеварлиги,инсофлиги,шукроналиги,баҳам кўриши ва адолатпешалиги, бунёдкорлик йўлида инновацион тафаккур қилиш қобилиятлари каби бир қатор ахлоқий-маънавий фазилатлари ташкил қилади. Миллий манфаат – миллатнинг юксак ахлоқий-маънавий фазилатлари ва умуминсоний ахлоқ нормаларига,инновацион онгу-тафаккурига таянмас экан,у ўзининг маънавий асосини йўқотиб, ички ва ташқи сиёсатда қонунийлик тамойиллари ижросининг заифлашувиغا олиб келади. Бу эса ўз навбатида миллий манфаатлар тизимини издан чиқариш билан тугалланади.

МУҲОКАМА ВА НАТИЖАЛАР

Глобаллашув шароитида Ўзбекистон халқининг миллий манфаатларини мамлакат ҳаётининг барча соҳаларини инновацион ривожланишни кучайтириш орқали таъминлаш,уларнинг мафкуравий хавфсизлигини ҳимоя қилишни ҳам тақозо этади.

Инновацион ривожланиш шароитида Ўзбекистон халқининг миллий манфаатларини ҳар томонлама ғоявий-мафкуравий хавфсизлигини таъминлаш борасидаги йўналишлар қуйидагилардан иборат.

Биринчи йўналиш бу – халқ билан очиқ мулоқот қилишни йўлга қўйишдан иборат. Бу йўналишдаги ғоявий-мафкуравий хавфсизликни таъминлашнинг асосини мулоқот олиб бораётган мутасадди раҳбарнинг ёлғон гапирмаслиги, бажариш имконияти бўлмаган нарсаларни ваъда қилмаслиги,ўзига берилган ваколотлар даражасида иш юритиши кабилар ташкил қилади. Ҳаётий тажрибадан шу нарса маълумки,мутасаддининг “ халқнинг қўйинини ёлғон ваъдалар бериб пуч ёнғоққа тўлдириши” ҳар доим одамларни ғоявий-мафкуравий парокандаликка олиб келган ва давлат ҳокимиятига нисбатан ишончсизлик билан қараш каби салбий ғоявий-мафкуравий онгни шакллантиришга замин ҳозирлаган ва ҳозирлдайди.

Иккинчи йўналиш бу – уларнинг ҳаётий эҳтиёжлари учун зарур бўлган уй-жой,озиқ-овқат,кийим-кечак кабиларга бўлган манфаатларини адолат мезонлари орқали таъминлашни ҳимоя қилиш ҳисобланади. Бу соҳадаги ғоявий-

мафкуравий хавфсизликни таъминлаш биринчи навбатда инновацион лойиҳалар асосида қурилган уйларни муҳтож, кам таъминланган оилаларга, ёлғиз қолган ногирон қарияларга бериш каби ишларни амалга оширишда кўринадди. Бордию, аслида бир нечта уйи бўла туриб, уй олди-соттисидан фойда кўриш мақсадида фирибгарлик йўли билан арзон уй сотиб олган “кўрнамак” ҳам ғоявий-мафкуравий бузғунчилар қаторига киради. Бундай кимсалар ички миллий манфаатларимизнинг ижобат бўлиши илдизларига ғоявий-мафкуравий жиҳатдан болта урувчи “дунёпараст-молпараст” кимсалар ҳисобланади.

Учинчи йўналиш бу — «инсон манфаати ҳар нарсадан улуғ» деган эзгу ғояга содиқ бўлган фарзандларни тарбиялаб вояга етказишдир. Чунки, “... фарзандларимиз эртага бизга ё ташвиш олиб келади, ё манфаат олиб келади” [2, 91-б.]. Маълумки, бугунги кунда жаҳонда моддий ва маънавий ресурсларга эгаллик қилиш учун манфаатлар тўқнашуви тобора кучайиб бормоқда ва таҳликали тус олмақда. Бунда асосий эътибор жаҳонда 2 миллиардан ортиқ бўлган ёшларнинг онги ва қалбини эгаллаш учун ғоявий-мафкуравий кураш кун сайин кучайиб бормоқда. Ёшлар манфаатлар тўқнашувининг қурбонларига айланиб қолмоқда. Бунга йўл қўймаслик учун ” бугунги мураккаб глобаллашув даврида жамиятимизда миллий ғоя ва мафкуравий иммунитетни кучайтириш, ёшларимизни турли зарарли ғоя ва таҳдидлардан асраш, уларни ўз мустақил фикрига эга, иродали, фидойи ва ватанпарвар инсонлар этиб тарбиялаш ҳар қачонгидан ҳам долзарб аҳамият касб этмоқда” [3, 14-б.]. Чунки, ” Бугунги тарбия бу – инновация, янгича онг, янгича тафаккур ва амалий ҳаракат демакдир” [4, 178-б.].

Тўртинчи йўналиш бу – инсон манфаатларининг тўлиқ рўёбга чиқаришга тўсқинлик қилувчи пинҳона куч бўлган коррупцияга қарши кураш ишларинининг ғоявий-мафкуравий хавфсизлигини таъминлашдан иборат. Бу хусусда Президент Ш.М.Мирзиёев: ”Коррупцияга қарши курашишда аҳолининг барча қатламлари, энг яхши мутахассислар жалб қилинмас экан, жамиятимизнинг барча аъзолари, таъбир жоиз бўлса, ” ҳалоллик вакцинаси” билан эмланмас экан, ўз олдимизга қўйган юксак марраларга эриша олмаймиз.” [5, -42б.], – деган эди. Инновацияни ривожлантириш борасидаги ишларни амалга оширишдаги энг ёмон ғоявий-мафкуравий бузғунчилик, бу ҳам бўлса ўзининг ўтмиши ва ҳозирги кундаги қилаётган фаолиятида бевосита ёки билвосита коррупция билан боғлиқ бўлган мутасаддиларнинг коррупцияга қарши кураш кераклиги ҳақида катта-катта йиғин ва мажлисларда вазхонлик қилишидир.

ХУЛОСА

Хулоса ўрнида шуни айтиш мумкинки, Ўзбекистон халқининг асосий миллий манфаати – бу мустақил, озод ва обод Ватанда, эркин ва фаровон ҳаёт кичиришдан иборатдир. Бизнинг мамлакатимиздаги бугунги кундаги миллий манфаатларимизнинг мафкуравий хавфсизлигини таъминлаш зарурият сифатида ”Энг муҳими, ислохотларимизнинг самарасини юртимизда яшаётган ҳар бир инсон, ҳар бир оила бугун ҳаётида ҳис этиши керак. Бунинг учун барча бўғиндаги раҳбарлар физлар, рақамлар, қоғознинг ортидан қувмасдан, ҳар бир фуқаро учун, унинг ҳаётини таъминлаш учун ишлаши шарт”. [6, - 48 б.].

REFERENCES

1. Ўзбекистон Республикасининг Қонуни. «Инновацион фаолият тўғрисида». 2020 йил 24 июль. № ЎРҚ-630.//ҚХММБ . 03/20/630/1101 сон.24.07.2020 й.
2. *Мирзиёев Ш.М.* Демократик ислохотларни чуқурлаштириш, барқарор ривожланишини таъминлаш – халқимиз учун муносиб ҳаёт даражасини яратишнинг кафолатидир// *Унинг ўзи.* Миллий тараққиёт йўлида қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. 1-жилд. – Тошкент: ”Ўзбекистон” НМИУ, 2017.
3. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўқитувчи ва мураббийлар кунига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. 30.09.2020.// <https://president.uz/uz/lists/view/3864>
4. *Мирзиёев Ш.М.* Янги фикр, янги ғояга, инновацияга таянган давлатгина юксак тараққиётга эришади.// *Унинг ўзи.* Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари. 4-жилд. – Тошкент: ”Ўзбекистон” НМИУ, 2020.
5. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси. 24 январь 2020 йил// *Унинг ўзи.* Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари. 4-жилд. – Тошкент: ”Ўзбекистон” НМИУ, 2020.
5. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси. 24 январь 2020 йил// *Унинг ўзи.* Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари. 4-жилд. – Тошкент: ”Ўзбекистон” НМИУ, 2020.